

EDINOST

Glasillo Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uradništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznanih in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo!

S prihodnjo številko se začne drugi semester in nova prenumeracija naš list. — Hvaležni smo svojim prijateljem za dosedanje podporo; toda ona še ni bila tako izdatna, da bi se moglo razširiti naše podjetje na pravi temelji. Svesti smo si, da smo storili svojo dolžnost nasproti našim političnim prijateljem; to hočemo tudi nadalje ozbiljno vršiti.

Toda pričakovati smemo tudi od naših prijateljev, da nam priskrbé še večji krog čitateljev in nam tako olajšajo skrb za materialno podlago gotovo prepotrebne podjetja. Kder si en sam ne more naročiti našega lista, stori naj to v družbi; sicer pa je cena listu tako nizka, da tudi srednji kmet in dober delavec zmaga tako letuo svoto.

V 2. semestru naš list prinese zopet mnogo člankov razpravljajočih evropsko in domačo politiko, potem mnogo gospodarskih spisov zbranega ohsežka; preskrbeno bode tudi za kratkočasne razne malenkosti in za podčrto imamo tudi uže pripravljenega mnogo zanimivega gradiva. Prvi tak podlistek v novem semestru bode novela »Solza materina reši zgubljenega sina«, dejanje novele se vrši na obrežju jadranskega morja, precej za to novelo pa pride neka jako zanimiva razprava. — S kratka, skrbeli bomo, da naše čitatelje vedno bolj zadovoljimo. — »Edinost« stane od 1. julija do 1. oktobra for. 1.50 od 1. julija do konca leta for. 3.—

Uredništvo in upravništvo.

Naša c. k. mornarica.

II.

Ko je leta 1848, dne 23. maja priplulo sardinsko vojno brodovje pred Trst, ni mogla Avstrija nobenih svojih brodov postaviti v bran proti brodovju male Sardinije; imela je tisti-krat le par manjših brodov in sploh ni imela pravega vojnega brodovja. Ali po skušnji leta 1848, so začeli avstrijski državniki premišljevat in so spoznali, da Avstrija ne more pogrešati lastnega vojnega brodovja; poslala je avstrijska vlada par svojih viših uradnikov na Angleško, da tam študirajo mornarstvo in da potem stavijo svoje nasvete ministerstvu; eden teh viših uradnikov je bil Slovenec, Anton vitez Lavrin, rojen v Vipavi*).

*) Lavrinova družina je dobro znana v Vipavi; od te stare in premožne, a navadno purganske družine vipavske so trije bratje napravili velikansko karijero v državnih službah, Anton je bil, kakor zgora omenjeno, poslanika tajnik v Londonu, pozneje generalni konzul in diplomatični agent v Aleksandriji in še leta 1861. prvi sekcijski načelnik v ministerstvu zunanjih zadev. — Drugi, Josip bil je predsednik najvišjega sodišča v Milanu, kder je tudi umrl; tretji, Ivan, pa je umrl še mlad kakor rektor magnificus, v Pavli. — Ako mogoče prinesemo kasneje črtico o tej zanimivi rednini. Ured.

jako nadarjen mož, ki je več let prebival v Londonu kakor tajnik tamošnjega avstrijskega poslanika, in upravitelj izdelal obširni elaborat o angleške mornarici, po katerem se je pozneje začela snovati avstrijska mornarica precej o nastopu sedanjega našega vladarja, leta 1850., in ker ni bilo še izvežbanih domačih oficirjev, poklicali so nekatere danske višje mornarske oficirje, in napravili so tudi iz kapitanov trgovske mornarice oficirje in poveljnike vojnih ladij; bilo je v začetku največ takih častnikov, in nekateri so postali celo podadmirali in viši poveljniki. — Takih služi še denes nekoliko. Tesati so se začele razne ladije, večinoma fregate, od katerih Schwarzenberg, Novara še denes služite za šolske namene.

Ko je leta 1855. prevzel nadvojvoda Maksimilijan, nesrečni meksikanski cesar, najvišje poveljstvo nad vso vojaško mornarico, začelo se je živahnije gibanje v tej stroki; tesale so se zaporedoma fregate Laudon, Radetzki, potem korvete Saida, nadvojvoda Fridrik, Fasana, Zrinyi, Frundsberg itd. in leta 1857. se je stesal prvi linijaš »Kaiser«, katerega so spustili v morje v Pulju. — Ko je pa nadvojvoda Maksimilijan cesarju telegrafoval, da je ta velikanska ladija dovršena srečno v morje splavala, zahvalil se je cesar nadvojvodu in mu ob enem naznanil, da je nakazal 99 milijonov gold. za zidanje pomorske trdnjave v Pulji, katera se je precej začela delati, in katere glavni podjetnik je bil rajni slovenski milijonar Kalister in pod njim so bili podpodjetniki tudi drugi domači ljudje, mej drugimi Anton Godina iz Ajdovščine.

Ali uže leta 1859. so se Francozje prikazali s prvimi večimi oklopnimi in s temi prevrgli kar naglo vso sistemo lesenih velikih ladij z mnogimi kanoni. Zdaj je morala misliti tudi Avstrija na novošegno mornarico, na oklopnice. Leta 1864. smo imeli še jako slabo brodovje; pri vsem tem se je naša mornarica v Šlesvig-Holstinu pod poveljništvom Tegetthofa prav dobro odlikovala. Leta 1865. ste pa uže bili spuščeni v morje 2 oklopnici fregate: »Nadvojvoda Ferdinand Max« in »Habsburg« in leta 1866. so na hitrem obdali z oklopi tudi linijaško ladijo »Kaiser«.

S to ladijo in obema omenjenima fregatama je Tegetthof vratolomno riskiral novošegni boj, namreč boj z naskokom, in akoprem je bila ladija Kaiser le provizorično, slabo oklopljena, pri vsem tem je z njo zagnal se v veliko italijansko oklopnico ter jo poškodoval; a »Kaiser« je pri tisti priliki tudi sam zgubil bugsprit in fregata oklopnica nadvojvoda Max je naskočila največjo ital. oklopnico »Affondatore« in jo tudi progrednola; s tem pa napravila tako zmešnjavo, da je ital., skoro 10 krat močnejša flota

božala. Od teh mal je Tegetthof našo vojno mornarico močno povzdignol, kajti od leta 1868. do 1878. zgradilo se je še 8 drugih velikih oklopnice, 3 manjše oklopnice, 5 lesenih fregat in korvet, 3 topovke in še več drugih manjših ladij. K temu je največ pripomogel Tegetthof. Ali nekoliko let po njegovi smrti je tudi zaspala ona delavnost pri c. k. mornarici; uže več časa se ni slišalo o nobenem posebnem gibanju v c. k. vojni mornarici.

Kar naglo pa je nastala na Dunaju neka kriza; viceadmiral baron Sterneck, ki se je navzel največ od vseh mornarskih oficirjev Tegetthofovega duha in ki je bil njega desna roka, dolgo časa je od strani gledal a vedno godrnjal in to toliko časa, da so najvišji krogi opozorjeni bili na to godrnjanje, in kar čez noč se je slišalo, da je Pökh dejan v pokoj, ter da je postal najvišji poveljnik marine baron Sterneck, precej potem pa je bilo vpokojenih več podadmiralov in viših mornarskih častnikov, s kratka, nastala je cela revolucija mej mornarico; to vse kaže, da so se začele temeljite reforme v vojni mornarici.

Temu novemu duhu v c. k. mornarici so tudi pripisovati veliki pomorski manevri, ki so se začeli uže začetkom junija in bodo trajali gotovo do polovice julija. Imeli smo te dni tudi morsko bitko pred Trstom, in v kratkem prideta sam cesar in cesarjevič v Pulj, da ona sama tudi prisustvujeta takim morskim manevrom. — Ti manevri pa so po nekakem preskušnje za oficirje in skoraj gotovo imamo pričakovati po dovršenih morskih manevrih velikih sprememb v oboji c. k. mornarice, ob enem pa tudi novih načrtov za pomnoženje naše pomorske moči.

Baron Sterneck, pravijo, je mož železne volje in zdaj on uživa popolno zaupanje cesarja. To uže samo ob sebi zadoščuje, da si je lahko misliti, da da je kaj tacega v vrševanju. — Naj uže bode, kakor hoče, mornarica je vredna obzira, najde ga tudi pred zbornico poslancev, ako bode nova zbornica, v katero se bodo volili poslanci prihodnje leto, tudi res pravi izraz avstrijske države in ako v njo pride še pomnožena sedanja večina, kar je toliko bolj upati, ker so velikomenci uže skoraj popolnoma prišli na kant.

Ko smo našim čitateljem dali kratek zgodovinski pregled naše mornarice, zdi se nam potrebno, da jim tudi predočimo nje statistiko. Stan naše c. k. mornarice je tak le:

Oklopnica se stolpom Cesarjevič Rudolfa bode še le letos dodelana in je ena največjih.

Oklopnice s kazamatami:

	dolga	široka	globoka
Custoza,	92 m.	18 m.	7 ¹ / ₂ m.
Don Juan d'Avstria	73 m.	15 m.	6 ¹ / ₂ m.
Nadvojvoda Albreht	88 m.	17 m.	6 ¹ / ₂ m.

	dolga	široka	globoka
Kaiser (popr. linij.)	77 m.	18 m.	7 ¹ / ₂ m.
Cesar Maks	73 m.	15 m.	6 ¹ / ₂ m.
Lissa	87 m.	17 m.	7 ¹ / ₂ m.
Princ Eugen	73 m.	15 m.	6 m.
Tegetthof	87 m.	19 m.	7 ¹ / ₂ m.

Oklopnice fregate:

	dolga	široka	globoka
Nadv. Ferd. Maks.	80 m.	16 m.	7 m.
Habsburg	80 m.	16 m.	7 m.

Križarske ladije I. reda iz lesa:

	dolga	široka	globoka
Fregata Laudon	77 m.	14 m.	6 ¹ / ₂ m.
» Radetzky	77 m.	14 m.	6 ¹ / ₂ m.

Pokrite korvete:

	dolga	široka	globoka
» Donau»	71 m.	13 m.	6 m.
Nadv. Fridrik	53 m.	12 m.	5 m.
Saida	71 m.	13 m.	6 m.

Nepokrite korvete:

	dolga	široka	globoka
Fasana	68 m.	12 m.	6 m.
Helgoland	69 m.	11 m.	5 m.

II. reda.

Škunerji s torpedno pripravo:

	dolga	široka	globoka
Lolita	61 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
Sibitnik	57 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
Split	55 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
Zader	55 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.

Ladije za varstvo morskih obrežij:

Nepokrite korvete:

	dolga	široka	globoka
Aurora	59 m.	10 m.	5 m.
Frundsberg	59 m.	10 m.	5 m.
Zrinyi	59 m.	10 m.	5 m.
Topovka Albatros	46 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
» Hum	53 m.	9 m.	4 m.
» Krka	45 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
» Moese	41 m.	7 m.	3 m.
» Noranta	45 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
» Nautilus	46 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
» Sansego	34 m.	7 m.	3 m.

Parniki za višjo službo:

	dolga	široka	globoka
Andreas Hofer	54 m.	8 m.	3 ¹ / ₂ m.
Fantasia (adm. jahta)	54 m.	5 m.	2 m.
Greif	73 m.	9 m.	4 ¹ / ₂ m.
Miramar (ces. jahta)	82 m.	10 m.	4 ¹ / ₂ m.
Taurus	52 m.	8 m.	2 m.

Parniki za prevoz in pomožno službo:

	dolga	široka	globoka
Gargano	69 m.	9 m.	4 m.
Cesarica Elizabeta	60 m.	10 m.	4 ¹ / ₂ m.
Trst	58 m.	11 m.	3 ¹ / ₂ m.
Cyclop	70 m.	9 m.	5 m.
Pola	51 m.	9 m.	4 ¹ / ₂ m.

za prevoz torpedov:

	dolga	široka	globoka
Salamander	70 m.	14 m.	6 ¹ / ₂ m.

Ladije na rekah:

	dolga	široka	globoka
Monitor Leitha	50 m.	8 m.	1 ¹ / ₂ m.
» Maros	50 m.	8 m.	1 ¹ / ₂ m.

Ladije za šolo:

Fregati »Novara«, za topničarje, »Schwarzenberg« za učence; korveta na jadra »Minerva« za mornarje, topničarke »Velebić« za torpede, parnik »Curtatone« za pomorske mine.

Topničarke:

»Seehund«, »Grille«, »Gemse«, »Feuerspeier«, »Drache«. Te topničarke imajo navadno po 2 kanona in so železni, majhni ozki parobrodi. — Potem so še le pomorne ladije: Parniki »Triton«, »Alnoche«, »Turn Taxis«, »Gorzkowsky«, male ladije (briggs) na jadra: »Artemisia«, »Camæleon«, škuner: »Bravo«; druge večje ladije na jadra za stražo: »Bellona«, »Dandolo«, »Adria«, »Dalmata«, »Fermor«, »Fort«, »Proserpina«. — To so večinoma stare bivše fregate, korvete in briggs; — 14 torpednih, malih ladij velike hitrosti za podmetanje torpedov.

Skupaj ima torej naša c. k. mornarica 83 raznih velikih in manjših vojnih ladij, na katerih je do 200 kanonov večinoma Krup in Uchatius. Navadni stan oboja na vseh vojnih brodovih je 9481, kateri se pa v službu vojne, ako so vse ladije mobilizirane, poviša morda za par tisoč mož, tako sicer, da bi naša c. k. mornarica v slučaju vojne štela blizo 12000 mož brez uradnikov na suhem

arsenalnega osoblja itd., katero osoblje tudi znaša okoli 1500 mož. V mirnem času pa ima naša mornarica pod orožjem k večjemu 5000 mož. To so torej glavni podatki o naši vojni mornarici.

Da pa se morejo naši čitatelji bolje orijentirati, hočemo jim predstaviti v občnih potezah tudi italijan. mornarico.

Italija ima zdaj 21 oklopnih I. vrste, katere so za $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{5}$ večje od naših; potem ima 7 manjših oklopnih, 8 korvet, tudi nekoliko teh zavarovanih z oklopi, 2 veliki ladiji za depôt torpedov, 8 velikih avizov, 2 veliki ladiji za torpede, kakih 10 križarskih ladij, večinoma korvetne konstrukcije, potem 17 raznih parnikov za pomožno službo in transport, 3 fregate za šolo, 4 parnike in 7 škunerjev za službo v lukah, 6 topničarskih ladij za la-gune, 11 topničarskih ladij za vojno na morju, 18 torpednic I. razreda velikih dimenzij za daljno službo do 2000 milj; 22 torpednic in topničark II. razreda. Topničarke so vse okovane z jeklom. Konečno ima še 26 raznih parnikov in ladij na jadra za razne vojniške namene. Italija ima torej do 165 vojnih ladij z blizo 450 topovi in skoraj vse te ladije so veliko večje od naših. — A uprav zdaj se delajo še mnoge nove oklopnice I. vrste najnovejše konstrukcije, tako sicer, da utegne Italija imeti v par letih do 200 vojnih ladij najboljše vrste.

Ali Francija je zopet trikrat močnejša, nego Italija, ker ima samo raznih oklopnih do 70, velikih topničark blizo 100 in vseh vojnih ladij skupaj 667. Ali kaj je Francija proti Angleški, ki ima okoli tisoč raznih vojnih ladij!

Iz tega vsega vidimo, da je avstrijska flota še jako šibka in da se ne more meriti niti s španjsko, ki šteje okoli 200 ladij, še manj pa z Italijansko, katera glede števila ladij preseže Avstrijo za več, nego 125%, a glede velikosti in kakovosti jo preseže tudi 2krat.

Iz vsega tega se vidi, da Avstrija mora še dosta delati, da postane sama ob sebi izdatna pomorska moč, in da je torej naravno, da se bode moral prihodnji parlament dosti več pečati z mornarico, nego so se dosedanj.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je imenoval tajnega svetovalca Szecsen-a za vrhovnega dvornega maršala. Na Dunaji se je 26. t. m. pričela konferenca zastopnikov avstrijskih mest. Dunajski županov namestnik je nasvetoval, naj se vlada naprosi, da državnemu zboru predloži načrt zakona, po katerem se imajo dežele in občine odškodovati za zgubo, katero trpe vsled vdruženja železnic.

V Gradcu je bilo 86. t. m. obsojenih devet anarhistov od 13 mesecev do polu-četrtga leta v težko ječo zaradi motenja javnega miru. Državni pravdnik jih je ostro tožil ter rekel, da je bil Gradec v poslednjih časih kovačnica socialno-demokratskih, zelo nevarnih prizadevanj.

Hrvatski deželni zbor je 24. t. m. z 57 glasovih proti 23 sprejel proračun v glavnej debati, glasovalo se je po imenih, potem se je pričela podrobna obravnava. Dispozicijski zalog za bana je pobijala opozicija, zagovarjal pa ga je oddelčni načelnik Stanković in bil je sprejet. — V seji 25. pa je izjavil načelnikov namestnik Šram, da se odpoveduje častnej svoje stopinji zaradi skandalov, katere povzročuje Starčević. Ko je poslednji hotel na to odgovoriti, izjavil je Šram, da ostane pri besedi in da je pripravljen Starčeviću osobno

odgovor dati. Starčević je nazadnje rekel, da nema nič zoper Šrama, ampak le zoper večino.

V Budimpešti se je 26. t. m. končala kazenska obravnava zoper tiste, ki so lansko leto napadli jude. Vsi zatoženi se bili oproščeni zatožbe rabuke, 26 njih pa je bilo obsojenih v ječo od treh mesecev do enega leta zaradi nasilstva proti zasebnikom.

Vnanje dežele.

Srbska skupščina je 26. t. m. dovolila troške, ki so nastali vsled obiska cesarjevega Rudolfa. Poslanec Dragojevič je dovolitev priporočal i naglašal varstvo in pomoč avstrijskih vladarjev v začetku tega stoletja ob bojih za osvobodjenje srbske dežele, kakor tudi čast, katero je skazal Srbiji cesarjevič Rudolf z svojim obiskom.

V Nišnji Novgorodu in sicer v predmestju Kunavino je 19. t. m. ljudstvo napadlo jude. Vzrok tega napada je bil ta, ker je počila vest, da so jude neko krščansko deklico ukrkali ter jo v sinagogo odvedli. Osem judov je bilo ubitih, devet pa ranjenih in šest hiš poškovanih. Policija in vojakci so napravili mir, 150 oseb so zaprli.

Mej rusko in kitajsko vlado je nastal razpor. Kitajski deželni namestnik v Kašgaru je prisilil Ruse, da so zapustili Kozhan, Jakend in Akso ter je trgovcem prepovedal občevanje z Rusi.

Mej italijansko vojsko so se začela hudodetstva grozno množiti, nepokorščina e kaj navadnega. Ko pa so v zadnjih časih začeli podložni višje šarže moriti, ni bilo vladi več mogoče prizanašati morilcem, ker sicer se je bilo bati, da disiplina popolnem neha in da postane vojska celo državni nevarna; obsodila je vsled tega dva morilca k smrti, ter sta bila zadnje dni ustreljena.

Italijanska poslanska zbornica je zelo voharna. 24. t. m. sta poslanca Mordini in Minghetti stavila predlog, naj zbornica izreče, da se ujema z vladino notranjo politiko. Zanardelli i njegovi pristaši pa so izjavili, da ne bodo glasovali ter so zbornico zapustili; Pentarhistov in udov skrajne leve pa ni bilo v zboru. Vsled tega zbornica ni bila sklepčna. — Drugi dan pa je večina dala zaupnico ministertvu.

V padovanskem in mantovanskem okraji so ženci opustili delo, ker tjim gospodarji nečejo povišati plačila. 10.000 žencev se je uprlo, poslani so bili proti njim vojakci, a delavci so se jim ustavili in prišlo je do krvavega boja. V Italiji se delavskemu stanu veliko hujše godi, nego pri nas; pravega kmetskega stanu tam skoraj nikder ni, ker vlada še skoraj povsod kolonstvo.

V nemškem državnem zboru je 26. t. m. govoril Bismark o razmerah do Francije ter mej drugim rekel: Dolgo se je mislilo, da nastane nova vojna mej Nemci in Francozi; vse je bilo k temu nagneno, ali državni zbor mora njemu dati pričalo, da je on to zabranil. Uže 14 let je mej Francosko in Nemčijo zaupanje. Naše razmere do Francoske so tako zaupljive in prijateljske, kakor do katere koli druge države, mej obema državama vlada popolno zaupanje, oprto na vzajemno poštenje. Bismarka veseli, da se mu je dala prilika, da je mogel to omeniti.

Kraljevič Aleksander oranski, nizozemskega kraljestva prestolnik, umrl je 24. t. m. Ker sedanji kralj nema drugega sina ter je uže postaran, izumre ž njim moški rod nizozemske kraljeve obitelji. Ima vendar eno hčer, katera ima pravico do nizozemskega prestola, po dosedanem dednem zakonu pa vendar ne more biti vladarica z Nizozemskim združenega Luksenburga. Potreba bo tedaj dotični zakon predrugačiti, kar se utegne zgoditi mirnim putem, ker si Luksenburžani ne želé odcepiti od Nizozemskega in tudi ni podo-be, da bi Nemčija ali Francoska hotela seči po tej deželi.

Turški sultan je potrdil pogodbo o zvezi srbsko-turških železnic.

Angleška vlada skoraj gotovo še pošlje vojaško ekspedicijo v Berber in Kartum. Delajo se za to podjetje uže priprav. Angleški generali prejmejo poveljstvo vseh egiptoskih vojakov; za železnico od

Suakina v Berber so uže šine pripravljene. Angleški vojakci bodo varovali delavce na železnici; ali treba bo poslati še drugo ekspedicijo po Nilu.

V angleški poslanski zbornici je Gladstone 24. t. m. obširno razložil vzroke, ki so angleško vlado primorali, da je sklicala konferenco za vredbo egiptovskega denarstva, ter od zbornice zahteval, naj se izreče za konferenco, ker je to neobhodno potrebno. Pristavil je, da se je francoska vlada odpovedala sogospodstvu v Egiptu ter se zavezala, da Egipta ne zasede, ko se iz njega pokliče angleška vojska. Angleška in francoska vlada ste se porazumeli, da napravite načrt neutralizacije sueškega kanala, da se s tem obvaruje vsaka nevarnost; čas za to bode proti koncu zasedanja. Ako bi konferenca bila brezuspešna, ugasnó tudi vsi dogovori s francosko vlado. Sklepe v konferenci predloži vlada državnemu zboru, in če jih on ne potrdi, odstopi vlada. Opozicija se na vso moč pripravlja, da bi Gladstona pri tem prašanji vrgla, vendar je upati, da zmaga vlada.

Prav v tej seji je naznanil Hartington, da zadnja poročila ne potrjujejo, da so uporniki berbersko posadko poklali. Kartum ima v rokah vlada.

Z Marokanskega so prišla v Madrid poročila, da je mej Azamor-rodovi počila vstaja ter da so uporniki štir deželne namestnike umorili.

Mej francosko in kitajsko vlado utegne nastati nov razpor. Kitajska vlada je namreč francoske naznanila, da je umaknola posadko iz Langsona; ko so pa prišli francoski vojakci, da posedajo to mesto, napadlo jih je 4000 kitajskih vojakov iz trdnjav, in je ostalo 7 Francozov mrtvih, 42 pa je bilo ranjenih. Vsled tega se je vzdignol general Negrier z večjo močjo proti Langsonu.

Vsled teh dogodov je francoski ministertski svet sklenol, da vojakov ne pokliče še iz Tonkina, v poslanski zbornici pa je ministertva načelnik naznanil, da je Patenotre dobil ukaz, naj brez odloga odpotuje v Peking ter zahteva zadoščenje; Courbetu pa se je ukazalo, naj se pomakne z obema oddelkoma vojnega brodovja proti severu, da bo podpiral Patenotra.

Deželni zbori.

Isterski.

Poreč 25. junija.

(VI. in VII. seja).

Razpravi se o proračunu za god. 1884. Od naših zastupnikov govorio najprije g. Zamlić hrvatski, zatim g. Laginja talijanski izjaviv, da to nečini za ljubav podkapetana g. Amorosa. Govorio je vrlo obširno o pojedinih točkah. Zatim je govorio zastupnik g. Šbišć predbaciv manjini, da svojimi hrvatskimi govori većinu izajvlje. Govorio je i gosp. Gambini, koji bijaše radi uvredljivih reči izuščeni protiv manjini od predsjednika na red pozvan. Kod specijalne razprave govorio je opet g. Laginja i g. Spinčić, nu sve uzalud. Dnevni red ne bijaše izorpljen. Prenesli dvie točke za dne 24. t. m. Tog dana interpellirao je g. Gambini i drugovi vladu radi agitacije u koparskom kotaru.

G. Jenko i drugovi interpellirali radi občinske uprave u Kastvu, Tinjanu i Baški, pitajući vladu, kako se postupa kod razpusta zastupstva, što ju vodi pri tom i zašto samo hrvatska zastupstva razpušća i napokom kani li tako i nadalje raditi?

G. Laginja predloži mociju radi bar-kah, kojimi se považa vino iz Dalmacije i koje dvojaki porez plaćaju; dalje mociju radi platežnih naloga.

G. Zamlić predloži mociju radi dalnje naobrazbe hrvatskih i slovenskih učiteljah u gospodarstvu.

G. Križanec govorio talijanski za cestu iz Truške u Marezige. Galerija i sabor mu pljeskali!

Zatim bi primljen zakon o konsorcijih nepromljenom. Nekoji članovi junte bili proti takovom zakonu; nekiji zastupnici većine izašli kad se o tom razpravljalo. Primljen je također zakon za zdravstvo u Nali.

Napokom zaključil predsjednik zasjedanja sabora. Zastupnici ustaju i kliču: Eviva i Živio: Car Fran Josip I. Istog dana odputiše se naši zastupnici kući.

DOPISI.

Iz Bazovice, 26. junija. (Čitalnica, cerkveni obhod, petje, veselica in zdravnik.) — Uže lansko leto je nek dopisnik z veseljem pozdravljaj sleherni korak napredka pri bazovskih narodnjakih. Danes pa tudi jaz njegov pozdrav ponavljam ter z radostjo pozdravljam velik korak narodnega napredka v Bazovici.

Pri nas je zdaj kaj veselo. Ustanovili smo si čitalnico, katera nam je v tem kratkem času uže dve mali veselici napravila. Prva je bila 1. maja, na dan otvorjenja čitalnice. Precej zjutraj je vihrala narodna trobojnica s črno-rumenimi trakovi na oknu novorojene čitalnice, pod katerim je bil napis: »Narodna čitalnica«. — Koliko praznih besedi si slišal ta dan po naši vasi od starih svojeglavnih ljudi. Ta je govoril, kaj mu ta čitalnica pomore, drugi, kaj je tega treba, da bode to razdevalo ljudstvo. Tretji je bleketal, saj se je njegov nono postaral, ko vendar ni tega nikdar videl in še celo trdil, da zdaj so prišli tisti časi, kakor je njegov rajnik oče prorokoval, da se narod vzdigne zoper narod in da bodo povsod te čitalnice, katere ne bodo imele drugega namena, nego to, da izsesajo vse krajcarje onemu, kateri se v nje vpiše. Dragi vi svojeglavneži, jaz pa vam pravim, da vaši stari niso imeli sile stoletnega kamena k bližnjemu mestu po cestah voziti, kakor ga morate zdaj vi, ako hočete kos kruha zaslužiti. Prav tako je še več reči, katerih nekdanj ni bilo, zdaj pa so in morajo biti, ker jih zahteva potreba in duh časa. Zato raj, kmetelj vpišite se v čitalnico, ker je nalašč za vas ustanovljena, čitajte razne slovenske časopise, bistrite si um in blazite srce in videli bode, da so vaše besede ničevne. O čemer se sami prepričate in kot pametni ljudje sprevidite, da je čitalnica vendar le koristna. — Nadaljujmo prvo nalogo, namreč, otvorjenje čitalnice! — Zvečer se je zbralo nad 40 udov v prostorih čitalnice, katera je bila okrašena z mnogimi zastavami in podobami. Najprvo je pozdravil ude predsednik g. M. Urbandič, in jim povedal potrebo in korist take čitalnice; končal je svoj govor s trikratnim »Živijo!« na cesarja, na kar so pevcizapeli cesarsko himno, in narodno pesem: »Naprej zastava Slave!« Ko je bilo to končano, šli smo v gostilno g. Stegu, kder so se vršili razni podučljivi govori in živigale razne napitnice. Pevci so nam dobro peli; lep večer nam je bil. — Druga veselica je bila 8. junija s tombolo in petjem, pri kateri je bilo 5 krasnih dobitkov, katere so darovale gospe in gospodičine čitalnici, za kar jim izrekamo najtoplejšo zahvalo. Če prav je omenjeni dan skoraj vedno deževalo, vendar se je sešlo nad 200 oseb, skoraj toliko, da so bili vsi prostori v čitalnici napolnjeni. Dohodkov od tombole je bilo 19 gl. 70 kr. lepa svota za prikrat.

Dne 18. t. m. je bila pri nas, po starej navadi, procesija sv. r. Telesa. Precej zjutraj so naznanjale vihraječe zastave, da bode danes cerkvena veselica; najbolj pa je bila okrašena čitalnica se zastavami, to se ve, da z narodnimi in avstrijskimi. Okolu 10^h ure naznanijo zvonovi, da se prične zdaj lepa cerkvena svečanost. Iz šole pride dolga vrsta dečkov in nežnih v belo oblečenih deklic, katere so na pot pred sv. r. T. cvetlice sipale.

Orglje zapoje in kakor bi trenil je postalo vse tiho, ko se je začelo petje, Posebno se je dopadala vesela Glorija in Credo. Komu se ni srce omehčalo, ko so peveci prav ganljivo zapeli: Et incarnatus est? Tudi »Agnus Dei« se je kaj dopadal. Po dokončane daritvi zapoje g. župnik pred altarjem »Tantum ergo«, in začela se je procesija. Lepo je donelo petje vaških pevcev pod vodstvom g. A. Razna tudi v procesiji. Z eno besedo: vse je bilo lepo.

Mladi naš pevovodja se mnogo trudi za lepo petje, naj si bo uže cerkveno ali narodno. Pravim, da se trudi, pa to brezplačno. Žal pa mi je, da se slišim pritožbe radi nekaterih pevcev, da nočejo hoditi k vajam in se veselici vdeleževati brezplačno. Dragi pevc, kdo pa vašemu pevovodji daje plačo za njegov trud? On se trudi, ker mu je na srcu izobraženje ljudstva i njegova blagost, ker je Slovenec z dušo i telom; tako ste tudi vi dolžni brezplačno kaj storiti na čast majke Slave. Gdjo pa je to, da nekateri še druge podpihujejo in od petja odražajo. Taki gotovo ne podpirajo naroda, ampak ga teptajo. Vsak je dolžan, kakor zvest sin majke Slave pomagati jej po svoje moči. Vi pevc, ker ne morete na drugi način, podpirajte jo se svojim nebeškim darom — s petjem!

Kakor sem slišal, imel je dne 15. t. m. veselični odsek tukajšnje čitalnice sejo, v kateri se je sklenolo, da se napravi velika veselica pod milim nebom dne 13. julija t. l. Kakor se posnema iz priprave, bode slavnost lepa in krasna, še lepša od lanskega leta. Spored naznanimo kasneje. Nadejamo se pa in vabimo še enkrat, preljubljenega nam tržaškega Sokola, da bi ta dan vzletel v Bazovico in se vdeležil naše slavnosti in tudi občinstvo s telovadbo nekoliko očaral. Ob enem tudi uljudno vabimo vse bližnje pevske zборе in rodo-

ljube, kakor tudi vsa društva, da bi se s pevskimi zbori udeležila naše slavnosti. Prosimo tudi, ako bi mislil kakšen pevski zbor udeležiti se, naj to naznani, da le mogeče čitalnici v Bazovici; ob enem naj nam tudi omeni, katero pesem bode pel, da bomo mogli v sporedu naznani. Bratje Slovani! udeležite se v obilnem številu velike slavnosti, in pokažite s tem, da ste vsi vrli sinovi matke Slave!

Naj tudi še nekoliko o zdravstvenem stanju spregovorim. — Znano vam je morebiti, dragi bralci, da smo imeli tukaj zdravnika, koji je pa žalibog prerano umrl. Vsakdo lahko vidi, da je tukaj zelo potreben zdravnik. Ko smo pa brez njega ostali, prosili smo naš slavnega magistrata, da bi nam ga preskrbel. Ali mislite, da nam je to prošnja uslišal? — O kaj še! poslal nam je nekega g. Sterle-ja, koji pride, ne vem, kolikokrat na teden v Bazovico, pa se vselej hitro v Trst vrne. Prav sedaj se je vršilo cepljenje otrok. Zdravnik ukaže, da morajo matere svoje otročiče v šolo prinesiti, otroke šolske pa ukaže v šoli obdržati. Šolski otroci, posebno večji, gredo navadno po šoli na pašo. No, za enkrat bi se uže potrpelo, ako ne bi ob pravem času na pašo šli, pa če se to zgodi dvakrat, trikrat in celo štirikrat — in vse to, ne da bi bili otroci pocepljeni — to je pa vendar preveč. Prvikrat, pravi zdravnik, naj se pošljejo domov, potem ko so čakali skoraj do 6 ure pop., ker nema zadosti materije, da bi vse pocepil. Drugokrat jih je cepil le nekoliko, tretjikrat in četrtikrat pa ga še ni bilo — da, prišel je, pa prav pozno, tako da ni dobil več nobenega, ker matere so šle z otročiči domov, in šolsko mladino sta morala g. učitelj in g. učiteljica domu poslati, ker je bilo uže pozno. Če je vsak dolžan svojo službo natančno spoštovati, zakaj ne bi je tudi zdravnik, saj je za to plačan? Sliši se, da je sklenol al. magistrat postaviti zdravnika na Opčine. Zakaj pa ne v Bazovico? Če moramo uže zdaj v Trst ali v Sežano po zdravnika, ako je sila, temveč bomo potem primorani, ker v Trst ali v Sežano je bliže, nego na Opčine. Kakor se sliši, noče tudi nobeden na Opčine prosi, ker vsak gleda tudi na to, da si postranskih zaslužkov pridobi. Na Opčinah pa tega ne bi bilo, ker so povsod na okrog drugi zdravniki, mej tem, ko bi veliko prislužil, ako bi bil v Bazovici, pot bi mu bila odprta na vse kraje. Zato polagam al. magistratu gorko na srce, naj preudari to stvar, ter naj tako ukrene, da bo bolje za ljudstvo in za zdravnika samega! Narodnjak.

Domače in razne vesti.

Priznanice volilcem V. okraja okolice tržaške. V Gorici, 23. julija. Vrlim volilcem okolice, ki se tako možato potezajo za narodna naša prava, kličemo navdušeni: Živeliii Ustajno naprej v častnem boju.

Strazniki na Soči. Iz Kopra 22. julija. (telegrafično) čestitam vrlim volilcem V. okraja okolice; posnemali jih i drugi okrajii

Koperski Slovenci.

Seja mestnega zbora je bila v četrtek, dné 26. t. m. Pred vsem je naznanil podžupan, g. Dimmer, da je zaradi nevarnosti, katera je nastala vsled pojavljenja kolere v Toulonu, sklical osrednji zdravniški komite in ga povabil, da izdela in predloži naredbe, kako se obraniti proti nevarnosti, da se kolera ne zanes v Trst. — Zbor pohvalno odobri predvidno ravnanje podžupana. Potem mestni tajnik prečita pismo dr. Dompierija, v katerem se odpoveduje predsedništvu gospodarskega sveta mestne plinarnice. — Zbor sklene, da se naprosi omenjenega gospoda, do še ostane. — Nadalje prečita mestni tajnik pismo g. pl. Burgstallerja, s katerim naznanja zboru, da se odpoveduje mestnemu odborništvu in dež. poslanstvu vsled nezaupnice vdobljene od njegovih volilcev. Na to se oglasi g. Piccoli in Vierthaler z nasvetom, da se g. Burgstallerja naprosi, naj še ostane, ker nezaupnica ne opravičuje še odstopa in Vierthaler je rekel, da so na nezaupnici tudi nekateri križi, da zaradi tega se nezaupnica ne sme smatrati za ozbiljno. — Ste li slišali okoličani? Kedor se ne zna podpisati sam, tega ti gospodje ne vstavajo mej ozbiljne ljudi! Mi pa menimo, da okoličani z dejanjem dokažejo, da so vedeli, kaj so delali in kaj podpisali in podkrižali. — Predlog, da se g. B. prosti, da ostane, bil je sprejet in ital. listi pišejo, da je tudi nek okoličanski poslanec vstal za ta predlog; ali to ni res. kakor nam zagotavljajo pri sejinazočih. Sprejel je potem zbor predlog, da se za mestni arhiv preskrbe primernejši prostori in sklenol, da ima zbor pritožiti se na najvišje upravno sodišče zaradi dvakratnega ministerjalnega odloka, da mesto ne sme oslovati ital. pripravnice za učitelje. V tajnej seji je zbor imenoval sedanjega tajnika dr. Lanzi za I. asesorja, vsled česar so tudi vsi drugi konceptni uradniki avasirali za eno stopinjo, in ravnatelja mestnih uradov g. Jos. Sindici je zbor vpokojil.

Novice iz tržaške škofije. Razpisano je mesto kanonika pri stolnem kapitelju v Trstu do 15. julija. Premišljeni so: č. g. Franc Repič za kaplana v Boruti; č. g. Janez Kraljič za administratorja v Goriziju; č. g. Matej Grškovič za duh. pomočnika v Voloski; č. g. Miha Luginja za duh. pomočnika v Zvončah. — Nameščeni so novomostniki: č. g. Josip Kompare za duh. pomočnika v Buzetu; č. g. Karol Miklavčič za duh. pomočnika v Pazinu; č. g. Janez Mlakar za duhovnega pomočnika v Moščenicah. — Umrla sta: 7. junija č. g. Franc Pogorelec, duhovnik v pokoju, in 18. junija č. g. Franc Logar, župnik v Bersecu.

Imenovanja. Ministerski namestni tajnik Karol Truxa imenovan je okrajni glavar na Primorskem; namestništveni tajnik Paskval vitez Rosetti v Trstu dobil je naslov in karakter okrajnega glavarja. Prvi gospod pride menda v Lošinju.

Doktor bogoslovja je postal na Dunajskem vseučilišču č. g. Franc Sedej, profesor svetopisemnih ved na osrednjem semenišči v Gorici. Čestitamo.

Slavjanska čitalnica. Denes zvečer bode javljen koncert, bilo ali ne bilo lepo vreme. — V zadnjem slučaju se bode vršil koncert v dvorani. Preskrbeno je za vse in tudi restavracija je v izvrstnih rokah.

Vabilo k veliki slavnosti, katero priredi »Slovensko bralno in podporno društvo« v Gorici v nedeljo po sv. Cirilu in Metodu, na dan 6. julija t. l. ko se blagoslove društvena zastava. Spored. I. 1. Na jutro: Sprejem slav. društev in pred. gg. gostov po društvenem odboru. — Ob 9. uri dopoludne se snidejo vsi udje »goriškega bralno-podpornega društva« v društvenih prostorih na Travniku »restavrant Pilsen«. Tam naj se blagovoljno zberó tudi došli gostje in zastopniki raznih društev. — Ob 9½ skupni odhod na Kostanjevico. — 2. Ob 10. uri dopoludne: na Kostanjevici sv. maša, ki se bo brala na prostem. — Pri sv. maši svira godba tržaškega »del. podpornega društva« in poje pomnoženi pevski zbor. Po sv. maši: a. Pozdrav kumice, visokorodne gospe Dragotine grofjine Lantieri in prečestitih gospodičin družic. b. Blagoslovenje društvene zastave. — c. Poklonitev trakov novo blagosloveni zastavi po visokorodni kumici, po deputaciji ženskega oddelka del. podpornega društva tržaškega in po deputaciji gorških Slovencev. d. Slavnostni govor društvenega predsednika. Po slavnosti: odhod v mesto, kjer se v društvenih prostorih zastave shranijo. — II. Ob 1. uri popoldne: Slavnostni banket na vrtu »Katerinijev gostilne«. Rodoljubi, gostje in društveniki, ki se hočejo udeležiti ovega obeda, naj se oglašijo vsaj do 3. julija t. l. pri predsedništvu »bralnega in podpornega društva« v Gorici. Oseba plača 2 goldinarja. Pri banketu svira tržaška godba in poje možki pevski zbor. Konec ob 4 uri popoldne. — III. Velika beseda na vrtu »Katerinijev gostilne«. Pričetek točno ob 6. uri zvečer. a. Svira godba vojaška c. k. pešpolka vojvoda Ludovik bavarski, št. 62. b. Slavnostna deklamacija c. Slavnostna kantata. c. Deklamacija zilske Slovenke. d. Petje. Pojeta tržaški in gorški pevski zbor. e. Umetna razsvetljava. — Vhod je dovoljen vsem domačim društvenikom, udom vabljenim slov. društev in rodoljubom ter prijateljem našega društva. Vstopnina za osebo 30 kr. Radodarne nadplače se hvaležno sprejmejo. Vstopnice se bodo dobivale dne 5. in 6. julija t. l. od 1.—4. ure popoldne v društvenih prostorih na Travniku in na dan svečanosti od 4. ure naprej pri vходу na omenjenem vrtu. Natančni program »besede« proglašimo v sredo. — Društveni odbor se nadeja obilnega p. n. slavn. občinstva in uljudno prosi v prav mnogobrojno udeležitev. Odbor: Tržaške izletavce še enkrat opozarjamo, naj si kupijo voznišče najdalje do 5. jul. zvečer. Kedor se hoče udeležiti banketa na vrtu Katarini, ta naj prinese ali pošlje najdalje do 2. julija v urad del. podp. društva, Corsia Stadion št. 11., 2. gl., ali pa naj denar do 3. julija direktno v Gorico pošlje. Za goste, ki se ne vdeležo banketa, preskrbeno je, da dobe obed po ceni v gostilnicah, katere se jim mej potom v Gorico naznanijo.

Trak, kateri podari ženski oddelak del. podp. društva zastavi bralnega in podpornega društva v Gorici, uže je izdelan; delo je krasno, trak se odlikuje zaradi prave elegancije; razstavljen je za nekoliko dni v društvenem uradu, kder si ga morejo ogledati družabnice in družabniki. Izdelala ga je gospica Antoniani v Trstu.

Manever vojnega brodovja pred Trstom. V sredo smo imeli navaden prizor pred Trstom. — 2 milji od Trsta proti Gradu se je avstrijsko brodovje postavilo v dve nasprotni bojni črti; na eni strani, proti Gradu so bile 3 velike oklopnice in en vojni parnik na drugi strani proti Piranu pa so bile 4 oklopnice in par topovk. — Kmalu po 8. uri zjutraj je začela zadnja eskadra streljati, slišalo

se je v Trst, kakor dolgotrajno grmenje; čez nekaj časa je začela odgovarjati tudi nasprotna eskadra; zdaj pa ste si začeli kar hitro približavati obe eskadri, mej katerima v sredi je mirno stal parnik Trst, na katerega krovu je bil glavni poveljnik mornarice, viceadmiral Sterneck. V 10 minutah ste bili skupaj obe eskadri, ali stoprav zdaj se je začelo strašno grmenje; ladije so se vile ena okolo druge z največjo hitrostjo, a kmalo ni bilo videti drugega, nego gosti dim v raznih barvah o i temno-črne do svetlo sive. Z dobrim daljnogledom pa se je moglo še razločevati, kako so male torpednice z urnostjo pliskavice okolo oklopnic krožile in fingirale podstavljenje torpedov. Na komando poveljnika se je zopet ta klopec v par minutah razvil in obe eskadri ste zopet z največjo hitrostjo puhteli na svoje prvo mesto; ponovil se je ta napad še dvakrat, a vsakikrat v drugej formaciji. — Kmalu po 11 uri pa so se vse ladije zopet zedinile v eno, bojno vrsto in so v podobni polukroga z največjo hitrostjo puhtele proti miljskemu zalivu, mej potjo izpeljavajoč razne evolucije. — Ljudstva na tisoče in tisoče je gledalo z raznih bregov to nenavadno pozorišče. Največ je bilo ljudi na bregovih Sv. Andreja in pa na prosekke cesti od Grete pa do Kontovelja. — Prišlo je tudi mnoge tujcev v ta namen v Trst in gostilne so bile prenapolnjene. — Zvečer pa je vse vreló k Lovcu, kder se je vršil v krasnih dvorinah Ferdinandeja sijajen ples na čast c. k. eskadri, katerega plesa se je vdeležilo vse, kar je odličnega in elegantnega v Trstu; bilo je tam do 2000 ljudi in plesalo se je do ranega jutra.

Gospod pl. Burgstaller in njegovi volilci. Vsled prejete nezaupnice je omenjeni gospod izjavil v »Osservatore«, da on ni nikoli podpisal nobenega političnega programa, ter da je le zagotovil volilcem V. okraja, da bode skrbel kolikor le mogoče za blagost okolice v mestnem zboru. Da je to storil, priča so njega kolegi v zboru (morda tudi Mojzes Luzzatto, Rasković, in Vidaković? Ur.) Mi prašamo v imenu slovenskih volilcev: (v 5. okraju ni niti jednega volilca druge, nego slovanske narodnosti, kakor to v dvom stavi nek ljubljanski list). Ali so oni njemu v nezaupnici trdili, da je on podpisal narodni program? — Saj je v nezaupnici jasno čitati, da je g. B. zagotovil skrbeti le bolj za gmočne koristi okolice; a da se ne bode nikoli protivil narodu slovenskemu, to je tudi večkrat zatrdil. Ali pa je on to tudi storil? Ne. — V nezaupnici je jasno dokazano, da je delal proti časti, koristi in narodnosti svojih volilcev. — Zatorej je oni brezbarvani odgovor morda jasen le lahonom, katerih se g. B. gotovo prav boji. — »L'Indipendente« se je namreč zagrozil na B., da gorje njemu, ako je podpisal kak slovensko-narodni program; zato pa se je g. B. hitro opravičil, da ga ni. S tem je le še bolj pokazal, na katero nogo čota. — Sicer pa se je g. B. odpovedal dež. poslanstvu in mestnemu odborništvu, in to je edino pravo in pošteno postopanje v njegovej poslaniški karjeri.

Prvi hrvatski kipar gosp. Rendić vrnil se je te dni iz Cetinja, kder je bil 3 mesece ter izdelal podobo kneza Nikole in še druga umetniška dela in knez mu je podelil pri odhodu Danilov red. — Čestitamo!

»Osservatore Triestino« bode obhajal 3. julija 100 letnico in, kakor se sliši, prevzame s tistim dnevom uredništvo sedanji urednik »Cittadinov«, g. Antonaz, s katerim so se naši čitatelji še posebno seznanili, ko smo poročali o obravnavah zadnje sešije porot. Upamo, da se v 50 letih ta uradni list ne bode več tako zval.

Tramvai s paragonom Trst-Gorica-Ipava. Gosp. F. L. Šmidt, inženir in vrhovni ravnatelj Tržaškega tramvaja, dobil je te dni od trgovskega ministerstva v Dunaju dovoljenje, da sme napraviti tramvai s paragonom iz Trsta v Gorico in Ipavo po predložnem in po političnih oblastvih odobrenem in potrjenem načrtu. Gre tu še samo za potrebni kapital in tega vrli g. inženir tem lože dobi, ker se obdinslvo sploh jako zanima za to prepotrebno prometno cesto. Zvo. lepe prilike kapitalistom, da bi se vdeležili prekoristnega podjetja.

Tržaške novosti: Umrl je v bolnici 14letni morilec svoje stare matere, F. Mender iz Poljan blizu Voloske, o katerega procesu smo o svojem času poročali. V zaporu je kmalo zbolel za sušico, vsled česar so ga morali prenesti v bolnico, kder je dva ali tri mesece bival in kakor pravijo skesan umrl. — Črv slabe vesti mu je zgledal pred časom življenje.

Čudna smrt. Franc Dvoržak, trgovec v Trstu, bil je se svoje hčerko v sredo na velikem plesu na Lovcu. Njegova družina stanuje začasno zaradi premembe zraka v

Villa Murat pri sv. Andreju, a on v ulici Torrente v Kalistrovej hiši. Po končanem plesu je spremil hčer v Villo Murat. A ko se je vračal domu, umrl je še v parku vile. Govori se, da je nesrečno padel in se tako pretresel, da je precej umrl, a po mestu gredo še druge govorice; gotovo je to, da je uzrok smrti nejasen. — Rajnki je bil dober mož.

Nov načrt Trsta je te dni izšel in se kupava v bukvarni A. Lövi na Corso.

Nesreče. Mornarju Krištofu Ivanoviču je mašina za vkrcavanje desno roko tako poškodovala, da je moral v bolnico. — V morje je padel na rudečem mostu v Trstu mnogo poznani originalni fakir Franc I. Da ni bilo blizo par mornarjev, bil bi utonil, kajti pijan je bil, kakor kanon. — Ozdravila sta uže dva zidarja, ki sta se ponesrečila o zadnjem podrtju hiše blizo ubožnice; tretji pa najbrže zgubi obe nogi.

Kmetijsko predavanje bo imel popotovalni učitelj gosp. Kramar: 13. julija v Črničah, 20. v Renčah in 27. pri sv. Križu v tržaške okolici. Gosp. Kramar je doslej imel uže 11 predavanj in povsod seje naše ljudstvo jako zanimalo za njegov poduk; povsod pa tudi hvalijo gosp. Kramarja, kakor izvrstnega strokovnjaka v kmetijstvu, jako dobrega in ljudstvu naklonjenega učitelja.

Ljubljance Karol Hubmayr ki je bil nekoliko časa v Trstu in Gradci pred porotniki tožen anarhističnih zvez, je oproščen.

Kolera v Toulonu je zelo vznemirila vso Evropo. Vsak dan zboli in umre več ljudi. Zdravniki so zastran nje različnega menenja, nekateri trdijo, da je le sporadična, ki se je izčimila iz neugodnih krajin razmeri se toraj ne bo dalje širila, drugi pa jo imajo za pravo azijsko kolero, ki je zelo nevarna in se navadno naglo širi. Bog daj, da bi prvi prav imeli! Po menenji pariškega zdravstvenega sveta je kolera le sporadična, ker se manjšajo smrtni pripetljaji, zdravniški svet v Toulonu pa je v zboru v 25. dan t. m. izrekel, da je azijska, zdravnik Faeul pa se je temu ustavljal in rekel, da je prepričan, da je le sporadična. Nekateri trdijo, da so jo zanesle francoske vojne ladije iz Tonkina, drugi pa hočejo vedeti, da je to storila angleška trgovinska ladija, ki je iz Azije prišla v Tulon. Francoskej vladi se mora dati ta hvala, da je naglo vse ukrenola, kar je mogoče, da se bolezen zatre in dalje ne širi, ali če je kolera res azijska, pač ne bo mogoče ubraniti daljšega širjenja. Tudi druge vlade so storile potrebne korake o tej zadevi. Grof Taaffe je takoj, ko je zvedel o tej nesreči, sklical zdravstveni svet, da zve njegovo menenje in izvrši njegove nasvete; obrnol se je tudi brez odloga na ministra zunanjih zadev, da zaukaže redna, obširna poročila o tej bolezni. V poslans. zbornici francoskej je trg. minister na neko prašanje odgovoril, da je prejel dve poročili iz Tulona; po teh je vstala bolezen pred 12 dnevi, a ne napada ljudi nanaglom. Izselenci je nikamor niso zatrosili. Zdravniki pravijo, da je sporadična, ne pa azijska kolera. Storilo se je vse mogoče, da se bolezen dalje ne razširi. Vlada varuje vedno deželo kužnih bolezni od zunaj; ako bi trehalo izvanrednih naredeb, stori jih vlada nemudoma. Po zadnjih poročilih utegne biti kolera vendar azijska, ker se je prikazala tudi uže v Marzilli in Ventimigli na Italijanskem.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Nekaj o novošegnjih bankah.

(Dalej.)

Imenitni **Strousberg**, nekdanji kralj železnic, ki je nedavno umrl v ubožstvu, a po smrti njegovej dobil proces proti nemški državi, po katerem mu je bilo prisojenih nad 3 milijone gold., ta zanimivi talent, pisal je v nekej gospodarskej knjigi, da bankam in bankirjem največ nesejo državna posojila, sindikati pri snovanju novih akcijskih podjetij in pa držjotaza. Kar se tiče državnih posojil, postala so ona epidemčna bolezen; države vsled lehkote, s katero dobivajo taka posojila, čestokrat greše na škodo davkoplačevalcev. Kako hitro so narastli dolgovi evropskih držav, nam kaže ta le statistika:

Leta 1848 do 1854 so države vse Evrope zadolžile se vsako leto poprek za f. 200 milijonov, leta 1855 do 1860 vsako leto poprek za f. 500 milijonov, leta 1861 do 1873 vsako leto poprek za f. 2000 milijonov, leta 1874 do 1878 vsako leto pa uže f. 6000 milijonov. Da se ta proporcija od leta 1878 do letos ni znižala, to se umeje samo ob sebi in more se računati, da so se zadnje desetletje ti dolgovi vršili vsaj v takej, ako ne še večej meri. Banke in bankirji pri takih poslih zaslužijo po 2 do 5%; vzemimo poprečno 3%, in pridemo do prepričanja, da so evropske banke in bankirje uže več nego 20 let sem zaslužili samo na državnih posojilih 180 do 200 in najbrže še več milijonov gold. Ali to je še le neka provizija; kde pa je potem še dobiček na kurzu pri prodajanju državnih obveznic, ta je navadno še dva-

krat večji. — Znano je, da so bankirji le pri velikem francoskem posojilu od 5000 milijonov frankov od leta 1871 na 1872 zaslužili okoli 1000 milijonov frankov. — Razumevno je torej, zakaj vsi bankirji in po njih podmitena štampa vedno v nebo vzdiguje takozvano kreditno gospodarstvo; ali tega ni mogoče razumeti nobenemu pametnemu človeku, zakaj se bogate, sol-ventne države poslužujejo bank in ban- kirjev, kadar hočejo imeti denarja na po- sodo in zakaj takih posojil ne razpišejo di- rektno in državne obveznice ne prodajajo pri državnih denarnicah ali kasa. Je uže res, da država mora dati zaslužka; toda ne Rothschildom in drugim milijonarjem, ampak boljše bi bilo, da bi država dala zaslužek takih svet obrtnikom in delalcem za zidanje javnih naprav, ker s tem bi nižim stanovom zboljšala življenje in po- množila vire obnega blagostanja. Gledé azijotaze, ki je tudi eden glavnih virov dobička bankirjev, opazujemo, da se ta na- naša posebno na razprodajo državnih pa- pirjev; bankirji namreč prevzamejo dr- žavno posojilo, recimo po 90%, vržejo ga precej na borse najmanj po 92, ali po takej ceni prodajo le malo, ampak zadržujejo večino posojila, dokler ne spravijo na borski kursa dotičnega posojila na 96 ali 98%, še le potem urno oddajajo zaveznice ali obveznice in kder gre za 200 milijonov, dobe bankirji precej 16 do 20 milijonov čistega dobička, in to včasih v malo dnéh. — S tako svoto bi se dala zgraditi dolga železnica. — Mi pa prašamo, ali ni ta borsna spekulacija podobna kakor krajcar krajcarju sleparske igrice, ali nema način, po katerem se delajo skoro navadno borsni kurzi, vse sankcije zločinstva prevare? Kedor je le gledal nekoliko za kulis borse in ima le nekoliko juridičnih pojmov, nam pritrdi, da je temu res tako.

Imamo še snovanje akcijskih društev. Ustanovniki takih društev so navadno ban- kirji in banke. Kaj in kako se je vse na tem polju grešilo leta 1873, to je še vsem v prežalostnem spominu. Dr. Strousberg je pisal gledé tega, da azijotaze in sno- vanje akcijskih društev daje poštenim bankam in bankirjem legitimna sredstva na roke, da morejo ljudstvo ropati. — Vse banke niso družega, nego gojilnice za špe- kulacije, sredstva za oduševstvo in sigurne prevare pod zaščito zakonov, tako in enako je banke označeval tudi imenitni nemški poslanec Lasker. Ni se torej ču- diti, da je z novosegim gospodarstvom tako daleč prišlo, da zdaj vse države resno premišljujejo, kako ustaviti pretečo soci- jalno krizo. (Dalje prih.)

Jabolčni molj škodljivec našemu sadnemu drevju.

Skorej po vsem Primorskem so se pri- kazale posadnem drevju, posebno po jab- lanah, bruškah, češnjah, espljah in ma- rellicah letošnjo spomlad majhne umazano- zelene, črno-pikaste in črno glave gosenice, katere so najprvo vse listje pojele in po- tem vejice z belo svilasto prejo oprele. Ta škodljiva golazen so gosenice ja- bolčnega molja, katerega latinsko »Hypo- nomenta malinella« in nemško »Apfelbaum- gespinnst-Motte« imenujemo.

Jabolčni molj je majhen metuljček, ki meri na raztegijaj komaj dvajset mil- limetrov. Prednja krila ima bela, posuta s črnimi plicami, zadnja pa temno-siva.

Metulj leta prav v sedanjem času, to je okoli kresa in njegova samica leže jaj- čika na vejice sadnega drevja. Pomladi, ko prične drevje poganjati, izlezejo gose- nice iz jajčic ter se v celih družinah pasejo po perji. Ko so en list popolnoma ogolodale, prelezejo na drugega in tako naprej tako, da popuste po drevju sama listna rebra.

Vse te liste pa opredejo z belo prejo, katera se nam od daleč vidi, kakor bi bila vejica zavita v lahko srebrno tenčico. Prav s temi zapredki je gosenica jabolčnega molja tako očitna, da jih ni mogoče prezreti. Buba tega metuljčka je rudečkasto rumena in tiči v tesnem belem ovojku ali kokonu.

Ta gosenica je letos po Primorskem napravila mnogo škode, v nekaterih krajih je uničila sadno drevje skoraj popolnoma; ako nečemo, da nam ta mrčes prihodnje leto ne napravi še večje škode, treba je, da pričnemo njegovo zalego zatirati. Kder koli zapaziš take gosenice, pomori jih; dobro je, da si pri tem opraviš natakneš na roko staro rokavico. Na visokih dre- vesih, kder jih ne moreš doseči z roko, odstriži od gosenic napadene vejice ter jih sežgi, ali si pa napravi na dolge palice smoljnato plamenico, s katero lahko do- sežeš vse veje, in posmudi vso tako zalego. Ko gosenice zapazijo, da jim gre za kožo, prične se urno ob njih spuščati na zem- ljo, torej pogrni ob takem slučaju belo rjuho pod drevo, na katerej uloviš vse be- gunjke.

Pri sežiganji vejice se drevje gotovo nekoliko poškoduje, vendar je pa škoda v primeri z isto, katero napravijo gosenice, jako majhna. —r.

Tržno poročilo.

Kava — tendenca za trdne in višje cene. Prodalo se je 2000 vreč Rio in Santos po gl. 52 do gl. 68, 100 fardov Moka gl. 98 do gl. 100, Java vejla gl. 68 do gl. 71, Ceylon plant gl. 88 do gl. 120. — Sladkor — trg jako mlahov, cene šibke. Prodalo se je 5000 vreč sladkorja po gl. 22¹/₂ do gl. 27. — Sadje — malo obraj- tano. Pomeranče, limoni gl. 3 do gl. 7¹/₂, ro- ziči gl. 4¹/₂ do gl. 6¹/₂, mandlji gl. 85 do gl. 88, fige v venci gl. 10 do gl. 13, opaša gl. 9 do gl. 14, cvebe Eleme gl. 12 do gl. 24, Sultanina gl. 14 do gl. 34. — Olje — po stalnih, a popolnoma nespremenjenih cenah. — Petrolje — malo kupčije, cena stalna na gl. 9¹/₂. — Masti — ogerska z certifikatom gl. 60 do gl. 61, angleška gl. 56 do gl. 57, ita- lijanska gl. 51 do gl. 52. — Špek — ogerski 2 boletu gl. 55¹/₂ do gl. 57 — Domači pridelki — fižol od gl. 7¹/₂ do gl. 12¹/₂, maslo od gl. 79 do gl. 92, cene pridelkov sploh mlahove. — Žito — Pšenica ruska gl. 9¹/₂ do gl. 9¹/₂, koruza levantinska gl. 7 do gl. 7.10. — Les — še precej obratjan, ali cene nespremenjene. — Seno — nekoliko bolj iskano; denes stane dobro konjsko gl. 1.40 do gl. 1.80.

Borsno poročilo.

Na borski prevladuje še vedno mlahovost, ne le zaradi kolere, ampak tudi zaradi seme- stralnih likvidacij, ki so nekoliko težavne.

Tužno naznanilo.

Vrlega rodoljuba in krečmarja soproga Ivana Šuban umrla je po dolge boleznin na plučah včeraj o 5 jutraj. Ranjka zapušta 7 malih otrok, bila je uzgledna mati i obče spošto- vana domorodkinja. Naj v Bogu počiva! Po- greb bode danes o 5 popoldne iznad Višave pri sv. Ivanu. Prijatelji.

Javne dražbe.

V Trstu dne 24. julija in 30. avgusta t. l. na f. 9755-81 cenjena Frane Fratikova po- sestva v Rojanu. — V Sežani dne 2. julija, 5. avgusta in 5. septembra posestva Jakoba in Marijete Čeh, cenjena f. 697. — V Červinjanu dne 7. julija, 7. avgusta in 9. septembra t. l. na f. 423-60 cenjena Ivan Gottardova posestva. — Gorici dne 15. julija t. l. posestva Stefana Persoglia.

Podpisani vabi svoje rejake ekoličane, da na Sv. Petra in Pavla praznik, ko bodo prišli k nam na opasilo, obiščejo tudi moje krčme, katera je preskrbljena z izvrstnim, domačim vinom po 40 soldov liter in izvrstno kuhinjo po najnižji ceni.

Janez Žerjav,

gostilničar v Kržu, nasproti kamnoloma gosp. Jožefa Gelardini ali Ambroza.

NA DEŽELO!

tržaška gospoda!

V krasni graščini Dolshi (Lustthal) pri Ljubljani dobijo se po nizki ceni prelepa sta- novanja za poletno dobo. Kraj je rajsko lep, graščina razpolaga čez krasno parko in dre- vored. V Dolu je crkev, pošta in izvrstna go- stilina. Do postaje Zalag pol ure. Kaj več pri opravištvu »Edinosti«.

Mlatilnice

SLAMOREZNICE

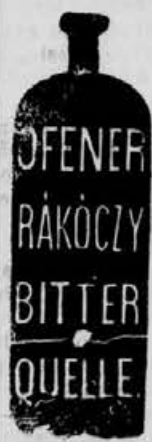
in 2-6

ŽITOČISTILNE STROJE

oddaja po strogo fabriški ceni

J. C. Demšar,

Železniki (Eisner-Oberkrain).

Budimska grenčica.

Priporoča se od naj- prvih zdravnikov stro- kovnjakov tujih in doma- čih, kot najuspešnejšo vodo grenčico vplivajočo na či- ščenje krvi in na ono že- lodca. — Zamore se je vsak čas dobili svežo po vseh trgovinah z mine- ralnimi vodami. 7-10

Lastniki

Bratje Loser
v Trstu.

Drogerija

Girolama Hirsch-a

Via Ghega nasproti »Lune«

Zaloga

romanskega žveplja I. vrste.

Lug »Fenice« za perice po 20 kr. kilo. Barve. mlete z oljem in vodo. kakor tudi, barve suhe-fino mlete I. vrste. Zidarski čopiči št. 8 po fr. 2 — jeden: firnež za kočije angleške fabrike Harland & sin v Londonu, konjski fluid od dr. Kwizda itd. 8-10

C. k. privilegirano društvo

Alojzija Mayer-jeva

trgovina piva v STE-
KLENICAH v Ljubljani
priporoča izvrstno ex-
portno marcno pivo iz
pivovarne bratov Ko-
zler-jev v zabojih po 25
in 50 steklenic.

Garantira se šest mesečna obstojnost
tega piva. 11-24

POPOLNO OZDRAVLJENJE

IN HITRO

vseh bolezni na živcih, epileptičnih

IN SKRIVNIH

po mojej edini metodi.

Plačati ni treba poprej dokler ni dotični
popolnoma ozdravil. 5-25

Dr. prof. A. MALASPINA

ud mnogih učenih društev

106, FAUBOURG S. ANTOINE 106,
PARIS.

Posvetuje in zdravi se pismenim potem.

Ustanovljeno 1747.

Albert Samassa

c. k. dvorni zvonar

FABRIKANT STROJEV IN GASILNEGA ORODJA
V LJUBLJANI.

UBRANI ZVONOVI Z UPRAVO.

Vsake sorte gasilnic izvrstne se-
stave za občine, za gosilna društva
v mestih in na kmetih. Hidroforni ve-
zevi za vodo, vrstne škroplilnice kakor
drugo orodje in pripomočki zoper
požare. 2-12

Crkvene svečnike in druge pri-
prave iz bronu.

Sesalke in orodje za
vodovode.

Sesalke za vodnjake, za vinske
in pivne sode in kadi, za drozganje,
za gnojnice, za podzemelske namene,
za ročna in strojna dela. Dalje: ko-
vinsko blago cevi iz litega in kova-
nega železa s pritoklino, mehovi iz
konopnine in gumija itd. po najnižjih
cenah. Občine in gasilna društva
plačujejo lahko na obroke. 30 svetinj

Najbolje in najcenejše

POHIŠTVO

v bogatej zbirki pri

IGNACIJU KRON

TRST

Via al Teatro 1

(Tergesteo). 8-7

Ilustrirani ceniki se pošljejo
kamor koli brezplačno in franko.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno
zdravilo je prava dobrodejna
pomoč in ni treba mnogih be-
sed, da se dokaže njihova
čudovita moč. Če se le rabijo
nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu
najtrdovratnejše želodčne bolezni. Prav izvrstno
vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na
jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim
in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadlež-
nostih, zoper beli tok, božljast, zoper scropok
ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo
omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi
pred vsako boleznijo. (17)

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na
svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v le-
karnici Cristofolletti v Gorici, v Trstu v lekarni
E. Zanetti in G. B. Rovis, G. B. Faraboschi in
M. Ravasini. Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi
se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo go-
lufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

Brez te varstvene znamke, po-
stavno zavarovane, ima se to zdravilo
smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odlično najboljšo zdravilo
zoper protin ter revmatizem,
trganje po udar, bolečine v
križi ter žilcih, otekline,
otrpnele ude in kite itd., malo
časa če se rabi, pa mine po-
volnem trganje, kar doka-
zuje obilno zahval Zahteva
naj se samo cvetu zoper
(Varst. znamka.) trganje po dr. Maliču s prave
stojecim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost vratobol,
prane in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr
Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahaja-
joči sokli in siropi. 20-16

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje,
najboljše vrste, izborno zoper bramore,
pljučnico, kožne izpuške in bezgavne
otekline 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda,
najboljše za ohranjenje zob ter zobnega
meha in takoj odpravi smradljivo sapo iz
ust. 1 steklenica 40 kr.

Kričistilne Kroglice, c. kr. priv..

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu
pogrešati in so se uže tisočkrat sijano ova-
dočile pri zabasanji človeškega telesa, gla-
vobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu,
jetrih in obistnih boleznih. v škatljah a
21 kr; jeden zavoje s 6 škatljami 1 gld. 5
kr. Razpošiljava se le jeden zavej.

Naročila iz dožele izvrše se tako
v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja
na mestnem trgu v Ljubljani.

NOVA GOSTILNA

pri

ZLATEM JELENU

(Cervo d'oro)

AQUEDOTTO, hiša RUZZIER

se bode otvorila danes 28. junija.

Izvrstno Steinfeldovo pivo, okusna kuninja in točna postrežba.

ERNEST POHL, gostilničar.